

УДК 005.8:316.476:316.7.077.1
DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.152988>

Мартинишин Ярослав Миколайович
доктор економічних наук, професор,
академік Міжнародної кадрової академії
ORCID 0000-0001-8599-7206
biguss@meta.ua

Костюченко Олена Вікторівна
доктор психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID 0000-0001-7853-2670
g2069544@gmail.com

ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

Мета роботи – визначити і проаналізувати основні складові ефективного управління проектною діяльністю як своєрідного генератора конкурентоспроможності менеджменту соціокультурних індустрій, здатного забезпечити реалізацію та високий рівень життєздатності соціокультурних проектів в умовах глобалізації. **Методологічною** основою дослідження є діалектичний принцип пізнання, системний підхід і найважливіші положення теорії та практики управління. Використано загальнонаукові й міждисциплінарні методи дослідження, зокрема, абстрактно-логічний, моделювання та соціокультурний. **Наукова новизна** полягає у застосуванні культурологічного і психологічного підходів до обґрунтування цілісної системи необхідних якостей, особливостей функціонування та реалізації проектного менеджменту, суб'єктивних чинників ефективності, що відіграють суттєву роль у формуванні його конкурентоспроможності. **Висновки.** Стратегічним інструментом розвитку соціокультурної сфери визначено ефективний проектний менеджмент, особливостями якого є: по-перше, те, що його цілісна концепція ґрунтується на взаємодії економічних, культурних, соціально-психологічних, творчих і технологічних аспектів; по-друге, його ефективність залежить від ефективного управління часом, матеріальними і людськими ресурсами, командою проекту, впровадження інновацій та ефективного використання інвестицій, а також від реалізації творчого потенціалу, професійних компетенцій (полікультурних, мовленнєвих, інформаційних, політичних, соціально-психологічних тощо); по-третє, його конкурентоспроможність як інтегральна, комплексна порівняльна характеристика конкурентних переваг, факторів управління і продуктивності використання ресурсів, відповідності господарюючого суб'єкта об'єктивним соціокультурним умовам, міра привабливості для споживача соціокультурних послуг.

Ключові слова: система управління; менеджмент; проектний менеджмент; управління проектами; проектна діяльність; ефективне управління проектною діяльністю; конкурентоспроможність; соціокультурна сфера; соціокультурна діяльність; соціально-психологічні характеристики менеджера.

Мартинишин Ярослав Николаевич, доктор экономических наук, профессор, академик Международной кадровой академии; Костюченко Елена Викторовна, доктор психологических наук, доцент, доцент кафедры психологии Киевского национального университета культуры и искусств

Проектный менеджмент как стратегический инструмент развития социокультурной сферы

Цель работы – определить и проанализировать основные составляющие эффективного управления проектной деятельностью в качестве своеобразного генератора конкурентоспособности менеджмента социокультурных индустрий, способного обеспечить реализацию и высокий уровень жизнеспособности социокультурных проектов в условиях глобализации. **Методологической основой** исследования является диалектический принцип познания, системный подход и важнейшие положения теории и практики управления. Используются общенаучные и междисциплинарные методы исследования, в частности, абстрактно-логический, моделирование и социокультурный. **Научная новизна** заключается в применении культурологического и психологического подходов к обоснованию целостной системы необходимых качеств, особенностей функционирования и реализации проектного менеджмента, субъективных факторов эффективности, играющих существенную роль в формировании его конкурентоспособности. **Выводы.** Стратегическим инструментом развития социокультурной сферы определен эффективный проектный менеджмент, особенностями которого является: во-первых, то, что его целостная концепция основывается на взаимодействии экономических, культурных, социально-психологических, творческих и технологических аспектов; во-вторых, его эффективность зависит от эффективного управления временем, материальными и человеческими ресурсами, командой проекта, внедрение инноваций и эффективного использования инвестиций, а также от реализации творческого потенциала, профессиональных компетенций (поликультурных, речевых, информационных, политических, социально-психологических и т.д.); в-третьих, его конкурентоспособность как интегральная, комплексная сравнительная характеристика конкурентных преимуществ, факторов управления и производительности использования ресурсов, соответствия хозяйствующего субъекта объективным социокультурным условиям, степень привлекательности для потребителя социокультурных услуг.

Ключевые слова: система управления; менеджмент; проектный менеджмент; управление проектами; проектная деятельность; эффективное управление проектной деятельностью; конкурентоспособность; социокультурная сфера; социокультурная деятельность; социально-психологические характеристики менеджера.

Martynyshyn Yaroslav, Doctor of Economics, Professor, Academician of International Personnel Academy; Kostyuchenko Olena, Doctor of Psychology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Psychology of Kyiv National University of Culture and Arts

Project management as strategic instrument for socio-cultural sphere development

The purpose of the research is to identify and analyze the main components of effective management of project activity as a unique generator of the competitiveness of management of socio-cultural industries that can ensure the implementation and high level of viability of socio-cultural projects in the conditions of globalization. **The methodological basis** of the study is the dialectic principle of cognition, the systematic approach and the most important provisions of the theory and practice of management. The general scientific and interdisciplinary methods of research are used, in particular, abstract-logical, modeling and sociocultural. **Scientific novelty** consists in the application of cultural and psychological approaches to the substantiation of a holistic system of necessary qualities, features of the functioning and implementation of project management, subjective factors of efficiency, which play an essential role in shaping its competitiveness. **Conclusions.** An effective project management is defined as a strategic tool for the development of the socio-cultural sphere, the features of which are: firstly, that its holistic concept is based on the interaction of economic, cultural, socio-psychological, creative and technological aspects; secondly, its effectiveness depends on the effective management of time, material and human resources, the project team, the introduction of innovations and the effective use of investments, as well as from the implementation of creative potential, professional competences (multicultural, speech, information, political, social and psychological, etc.); Thirdly, its competitiveness as an integral, complex comparative characteristic of competitive advantages, factors of management and productivity of the use of resources, compliance of the business entity with objective socio-cultural conditions, a measure of attractiveness for the consumer of socio-cultural services.

Keywords: management system; management; project management; project management; project activity; effective project activity management; competitiveness; socio-cultural sphere; socio-cultural activity; social and psychological characteristics of the manager.

Актуальність теми дослідження. Сучасні інтеграційні процеси, входження в систему міжнародних економічних, політичних і культурних зв'язків, соціально-економічний розвиток України в умовах глобалізації, постійне збільшення тривалості та соціальної важливості вільного часу посилює зростання значення менеджменту соціокультурної діяльності, що є процесом залучення людини до культури й активного її включення в цей процес, який здійснюється суспільством і його соціальними інститутами [13]. Сутність та зміст соціокультурної діяльності полягає у спрямованості на активне функціонування особистості в конкретному соціальному середовищі, на формування її соціально-культурного статусу, вибір і проведення адекватних форм її участі в соціально-культурних процесах.

Підвищення вимог соціального середовища до професіоналізму фахівців у будь-якій галузі, зокрема у соціокультурній сфері, визначає потребу в конкурентоспроможних менеджерах світового рівня нового формату, здатних забезпечити надійність і стабільність економічної системи, а також відповідну їй результативність, для яких характерними є нестандартне бачення нових можливостей її функціонування та розвитку, продукування оригінальних ідей, гнучкості мислення й поведінки, самостійності, мобільності, відкритості новим формам професійної самореалізації.

Дослідження проблем забезпечення конкурентоспроможності (В. Андрєєв [1], О. Кузьмін [8], М. Портер [14] та ін.) є однією з найважливіших інтегральних характеристик, що використовуються для оцінки ефективності економічної діяльності господарюючих суб'єктів, яка відображає ефективність використання економічного потенціалу підприємства, здатність даного суб'єкта (потенційну і / або реальну) вести успішну (відносно поставлених цілей) діяльність в умовах конкуренції протягом певного часу.

У сучасній економіці, зокрема в соціокультурних (фешн-, бьюти-, шоу-, кіно-, готельно-ресторанній тощо) індустріях більшість завдань розв'язуються на основі певних проектів із урахуванням часових, ресурсних і фінансових обмежень. Проектна діяльність підприємства наразі є визнаною в усіх розвинутих країнах методологією інноваційно-інвестиційної діяльності. В умовах гострої конкуренції і постійної боротьби за соціокультурний ринок залишається актуальним не найсильніший і не самий витривалий чи розумний, а той, хто раніше створив інноваційний продукт, краще зрозумів, як вирішити не вирішені завдання, запропонував споживачеві революційне рішення раніше конкурентів.

Стратегічним інструментом розвитку соціокультурної сфери є проектна діяльність, цілісна концепція якої ґрунтується на взаємодії економічних, культурних, соціально-психологічних, творчих і технологічних аспектів. Феномен проектної культури привертає увагу філософів, істориків, теоретиків культури, методологів проектування. У цьому контексті важливими є дослідження проблем проектної культури і проектування (В. Сидоренко, С. Кримський, К. Кантор та ін.), особливостей: реалізації проектної діяльності (М. Гуревич, О. Копернік, І. Лернер, Н. Матяш, В. Симоненко, І. Сасова, М. Романовська й ін.), використання методу проектів в управлінській діяльності (О. Мармази, І. Ляхов, В. Глазичева, І. Єрмакова, В. Сидоренко, І. Шендрік та ін.), зокрема у сфері соціокультурного проектування (А. Марков, В. Луков, І. Петрова, К. Грей та ін.), проектної освіти як засобу формування проектного способу взаємодії зі світом (З. Рубців, В. Зимова, Н. Нечаєв, В. Сидоренко й ін.). До речі, формування у майбутніх фахівців основ проектної діяльності, елементів проектної культури є одним із актуальних завдань сучасного етапу розвитку освітньої системи, що виявляється у численних спробах її вдосконалення.

Результативне виконання проекту протягом всього періоду його існування здійснюється за допомогою управлінських процесів, що реалізуються за такими етапами: ініціація, планування, виконання, моніторинг та контроль, завершення проекту. Світовий досвід свідчить, що управління проектами, а саме

їх планування у поєднанні з процесами регулювання і контролю, є загальним стандартом поведінки в практичній діяльності. Проектна діяльність є однією з найперспективніших складових професійної реалізації менеджерів соціокультурної сфери, тому що створює умови для орієнтування в інформаційному просторі, творчого саморозвитку та реалізації творчого потенціалу, формує життєві компетенції, а саме, полікультурні, мовленнєві, інформаційні, політичні, соціально-психологічні тощо.

Мета роботи – визначити і проаналізувати основні складові ефективного управління проектною діяльністю як своєрідного стратегічного інструменту формування конкурентоспроможності менеджменту соціокультурних індустрій, здатного забезпечити реалізацію та високий рівень життєздатності соціокультурних проектів в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про проблеми управління різноманітними соціокультурними проектами, а саме про особливості реалізації конкурентоспроможного проект-менеджменту, наразі, істотним є визначення смислів, що надалі задають цінності, ідеї, місії, інтереси, цілі, засоби їх досягнення, інструментарій управління, його механізми і технології, а саме: створення порядку з хаосу, планування, організування, мотивування, узгодження і координування, створення цінностей, передача досвіду та знань; забезпечення і реалізація влади, контролю й отримання на цій основі певних вигод; виявлення проблем і пропонування шляхів їх вирішення; забезпечення існування, удосконалення та розвитку організацій тощо [10]. До того ж, сам проектний менеджмент є генератором, провідником і втілювачем нових ідей, коли переосмислюються такі традиційні поняття, як бюрократія, ієрархія, контроль, ефективність, відповідальність та ін. На практиці соціокультурні індустрії як система сучасного бізнесу – це боротьба смислів, цінностей та ідей. Як пише Гері Хемел, «зараз у вашій компанії співіснують бізнес-процеси, що спираються на Інтернет XXI ст., управлінські процеси, – на постулати середини XX ст., на принципи менеджменту, вироблені ще у XIX ст.» [15, 174]. І далеко не завжди смисл тієї або іншої діяльності очевидний.

Зазначимо, що серед науковців, які займаються проблематикою конкурентоспроможності організації, немає єдності щодо трактування і змістового наповнення цієї категорії. У загальному розумінні конкурентоспроможність визначається як: здатність певного суб'єкта конкурувати, тобто змагатися і вигравати за рахунок притаманних цьому суб'єктові властивостей [1]; комплексна порівняльна характеристика підприємства, яка відображає ступінь переваги сукупності оціночних показників його діяльності, що визначають успіх підприємства на певному ринку за певний проміжок часу до сукупності показників конкурентів [8].

Конкурентоспроможність у соціокультурній сфері як сукупності галузей, підприємства яких виробляють товари і послуги, необхідні для задоволення соціально-культурних потреб людини, є багатогранною та багаторівневою категорією, яка в ринкових умовах стає інтегральною характеристикою господарюючого соціокультурного суб'єкта щодо відповідності об'єктивним соціокультурним умовам. У контексті нашого дослідження, ми визначаємо конкурентоспроможність менеджменту соціокультурного проекту як комплексну порівняльну характеристику конкурентних переваг, факторів управління та продуктивності використання ресурсів [14], мірою привабливості для споживача соціокультурних послуг.

На основі системи властивостей конкурентоспроможності підприємства [8, 9–10], нами виокремлено такі основні ознаки категорії «конкурентоспроможність менеджменту» проектної діяльності в соціокультурній сфері, а саме: 1) порівняльність (порівняння відбувається із ідеальним еталонним реалізованим соціокультурним проектом); 2) просторовість (визначається в межах певного конкретного ринку соціокультурних послуг); 3) динамічність (обмеженість у часі, адже соціокультурне підприємство може бути конкурентоспроможним в певний період, і втратити ці позиції в інший); 4) предметність (передбачає виокремлення переліку та сукупності таких параметрів: висока якість та низькі ціни на продукцію, сучасна техніка та технологія, висока кваліфікація кадрів, позитивний імідж послуг і бренд соціокультурних організацій, розвинені маркетингові комунікації та канали просування, наявність фінансових можливостей для розвитку, використання прогресивних управлінських технологій та ін.); 5) атрибутивність (виокремлення унікальної характеристики, напр., унікальна продукція, додатковий спектр послуг, оригінальна технологія виробництва, ресурсоекономність продукції тощо); 6) інтегральність (базується на використанні інтегрального показника, що акумулює найбільш репрезентативні індикатори); 7) врахування внутрішніх та зовнішніх умов функціонування; 8) релевантність (конкурентна позиція підприємства може бути визначена лише в межах відповідного середовища функціонування); 9) системність (передбачає врахування усієї сукупності параметрів та умов, що формують конкурентоспроможність підприємств і організацій соціокультурної сфери, а також взаємозв'язки між ними та взаємовпливи).

Особливою складовою конкурентоспроможності менеджменту у соціокультурній сфері є конкурентоспроможність менеджера (англ. *manager's competitive ability*) проектної діяльності, яка визначається, як реальна і потенційна можливість за певних обставин створювати й пропонувати більш привабливі умови для розробки та реалізації проекту; характеризується вмінням розробити систему забезпечення конкурентоспроможності даного проекту, ефективного керування проектом-командою у досягненні цілей системи на основі застосування сучасних методів досліджень та розробок, методів формування проект-команди, організації та мотивації праці, високим рівнем культури.

В проект-менеджменті для здійснення своєї місії менеджери-лідери повинні формувати загальну ментальну модель у співробітників організації, їх сприйняття і розуміння навколишнього світу,

поточного стану організації, бачення її розвитку, цілей і засобів їх досягнення, рішень, що приймаються, і заходів, які вживаються [12, 256]; за словами Генрі Мінцберга, стають провідниками нових ідей і смислів, місіонерами своїх організацій [11, 429]. У результаті поширення, необхідної лідерів загальної ментальної моделі, серед співробітників в організації створюється доброзичливу атмосферу, яка сприяє вільному обміну знаннями й ідеями, а це у результаті веде до успіху.

Безумовно, суттєву роль у формуванні конкурентоспроможності відіграє цілісна психологічна система складових, представлена в дослідженнях психологів (Дж. Еванс, Ю. Ємельянов, А. Журавльов, Л. Карамушка, А. Карпов, Б. Коссов, О. Притула, Р. Стогділл, Л. Уманський та ін.), що включає системне та комплексне пробудження і вивільнення здібностей, залучення психічних резервів менеджера щодо оптимізації і формування, розширення репертуару актуальних форм його творчого самовиявлення, самопрезентації й самоактуалізації у професійній діяльності. А також ефективність управлінської діяльності, яка залежить від таких суб'єктивних чинників: досвід як якість особистості, що сформована шляхом навчання, як узагальнюючі знання, навички, вміння і звички; управлінські здібності як особливості й якості особистості, що є суб'єктивними умовами успішного здійснення певного виду діяльності і які не можна звести до знань, умінь та навичок керівника; якості керівника як результат реалізації його здібностей у процесі управлінської діяльності [5]. Так, на щорічному Всесвітньому економічному форумі в Давосі (Швейцарія, 2016), були названі 10 професійних навичок, які будуть актуальні через 5 років: комплексне багаторівневе рішення проблем, критичне мислення, когнітивна гнучкість, креативність, вміння управляти людьми, взаємодія, емоційний інтелект, формування власної думки та прийняття рішень, клієнтоорієнтованість, вміння вести переговори [7], які є визначальними для ефективного управління соціокультурними проектами.

Важливим для нашого дослідження є розуміння психологічного змісту поняття «проекування»: як особливого типу інтелектуальної діяльності, відмінною особливістю якої є перспективна орієнтація на практично спрямоване дослідження; як самостійного виду діяльності, що передбачає наявність таких етапів як прогнозування, планування, конструювання, моделювання. Проекування як специфічна творча діяльність вимагає індивідуальних і колективних оригінальних нових рішень, які спрямовані на вибір найліпшого варіанта майбутніх дій для досягнення основної мети, конструювання моделі соціокультурної системи, визначає її соціальні характеристики. Відповідно до сучасних методологічних, культурологічних положень, проєкування розглядається як соціокультурний феномен, основними характеристиками якого є: спрямованість на досягнення конкретних цілей; координоване виконання взаємозалежних дій, цільових зусиль на перетворення, формування й розвитку нових способів діяльності; реалізації задуму, що забезпечується різними формами мислення і рефлексії; націленість на розвиток проєктованого об'єкту; обмеженість у часі з чітко визначеними початком і завершенням; неповторність й унікальність. Проекування як технологія ефективного управління культурним процесом обумовлюється тенденцією посилення соціальних функцій культури, удосконаленням різних підсистем соціокультурного життєзабезпечення людини (рекреації, дозвілля, побутових послуг, самодіяльної творчості, домашнього побуту, охорони природи, культурної екології, суспільно-політичної активності людини). Зазначимо, що проєктна діяльність у професійній діяльності менеджера соціокультурної сфери є середовищем, що сприяє реалізації і розвитку творчого та лідерського потенціалу його особистості, формує соціальні навички і вміння, комунікативну культуру. Крім того, проєктна діяльність має такі загально визнані психологічні особливості: інтелектуал-місткий характер предметної області проєктів; обумовленість успіху проєктів властивостями замовника; високий ступінь індивідуалізації під замовника соціокультурних послуг, що потребує повноцінної взаємодії з ним; швидка втрата актуальності результатів; висока ймовірність потреби включення у нові, раніше не виконувані роботи, до яких необхідно адаптувати або створити методологію, технологію та систему управління; вимогливість до кваліфікації менеджерів і виконавців; високий рівень комунікативної і корпоративної культури тощо [6].

Необхідність управління проєктами (Н. Бушуєва [2], О. Ємельянова [4], М. Латкін [9] та ін.), а саме координації використання людських і матеріальних ресурсів протягом життєвого циклу проєкту за допомогою сучасних методів і технік управління для досягнення відповідного рівня прибутків учасників соціокультурного проєкту, високої якості продукції, пов'язана з масовим зростанням масштабів і складності проєктів, зростанням вимог до термінів їх здійснення, якості виконуваних робіт. Як відомо, проєкт є комплексом взаємопов'язаних цілеспрямованих, послідовно орієнтованих у часі заходів зі створення різного роду продукту діяльності, в умовах обмеженості ресурсів (фінансових, трудових і матеріальних) і заданості термінів їх початку і завершення; є засобом збереження або відтворення соціальних явищ та культурних феноменів, відповідних (як кількісно, так і якісно) сформованим нормам.

Проєктна діяльність у соціокультурних індустріях безпосередньо залежить від спроможності проєкт-менеджерів урахувати організаційні та соціально-психологічні особливості проєктної діяльності в повному циклі життя проєкту: на етапах висунення проєктної ідеї, її узгодження з представниками цільової групи, розробки проєкту та його експертизи, затвердження концепції проєкту, планування, реалізації, моніторингу, оцінки проєкту та післяпроєктного моніторингу. Соціально-психологічні особливості проєктної діяльності менеджерів полягають у необхідності встановлення безпосередньої взаємодії з цільовою групою, впровадження відкритого стилю управління проєктом, створення позитивного соціального іміджу цільової групи та формування проєктної команди на кожному етапі життя

проекту. Зрозуміло, що провідним чинником ефективності реалізації проектів у соціокультурних індустріях є ступінь залучення цільової групи як носіїв потреб, як проєктантів, як споживачів і безпосередніх оцінювачів результативності проекту. При реалізації програми підвищення соціально-психологічної компетентності в проєктній діяльності відбувається процес соціально-психологічної підтримки та науковий супровід як проєкт-менеджерів, так і її учасників. Модель проекту складається з двох блоків, а саме, блоку взаємодії: учасники, проєкт-команда та цільова група, стиль управління, імідж, а також змістового блоку: ідея, ресурси, реалізація, послуга, фінанси тощо.

Шляхами досягнення ефективності управління проєктною діяльністю є такі: оптимальна організація часу діяльності та відпочинку (темп, ритм); формування етичної й професійної культури, активності у виборі певної стратегії та відповідних тактик; виховання культури спілкування; розвитку вміння привести у відповідність здібності й типологічні особистісні властивості з умовами діяльності, її можливостями та обмеженнями; вивчення впливу середовища на продуктивність та ефективність діяльності, спілкування і взаємодію; створення умов для подолання суперечностей мікросередовища та особистості, що детермінують поведінку індивіда; розробки науково обґрунтованого алгоритму продуктивного вирішення завдань управлінсько-проєктної діяльності; створення методико-технологічного інструментарію для виявлення досягнутого рівню професіоналізму як окремого учасника, так і проєкт-команди; самовдосконалення, усвідомлення реальних можливостей, ставлення до себе як до суб'єкта, творця проєкта.

Дослідники зазначають, що останнім часом у проєктному менеджменті все більше уваги приділяється командній діяльності персоналу організації. Причини зростання популярності команд пов'язані з глобальними економічними проблемами, передбачають зростання конкуренції, технологічні досягнення, необхідність вирішення складних проблем у максимально стислі терміни, плінність кадрів. Проте недоліками є висока концентрація фахівців на вузькому фронті робіт, підвищений фонд стимулювання й інтенсивний ритм роботи служб забезпечення, необхідність навчання і тренінгу членів команди, обмеженість розміру, можливість розпаду [3]. У більшості сучасних праць, присвячених вивченню командних систем, моделей колективної поведінки та моделей групового управління розглядаються методичні підходи до загальних проблем управління командами, однак недостатньо висвітлені питання, пов'язані з ефективною діяльністю менеджерів у сфері управління проєктними командами. У професійному відношенні ефективність – це насамперед націленість усієї команди на кінцевий результат, ініціатива та творчий підхід до вирішення завдань. Із позицій організаційно-психологічного клімату ефективною визнають таку команду, в якій: неформальна атмосфера; завдання і рішення зрозумілі, обговорюються, усвідомлюються і виконуються; враховуються думки її членів; конфлікти й розбіжності наявні, але виявляються і центруються навколо ідей та методів, а не особистостей тощо.

Визначимо необхідні умови для успішної реалізації проєкту, а саме: наявність значущої у творчому, дослідницькому плані проблеми; добір найбільш ефективних технологій постановки мети; уміння керівника проєкту ставити ключові та тематичні запитання; практична значущість очікуваних результатів (публікація, постер, альманах тощо); самостійна робота з власного саморозвитку та вдосконалення; структурування змістовної частини проєкту (етапи, завдання, розподіл ролей тощо); використання дослідницьких методів; застосування комп'ютерних технологій (для пошуку інформації, спілкування з іншими учасниками проєкту, створення кінцевого продукту проєкту); майстерність трансформаційного впливу: урахування впливу індивідуально-психологічних властивостей особистості (рівень самооцінки, тип темпераменту, індивідуальний стиль діяльності) на її зовнішні поведінкові прояви, найшвидша результативність при роботі з людьми, позитивний вплив на мислення та поведінку проєктантів, мотивація на досягнення результату; оптимізовані мотиваційні (зовнішні, внутрішні, інтроєктивні, ідентифікаційні) чинники: 1) свобода, самостійність, відсутність контролю, що розвиває в працівниках відповідальність і підвищує ефективність роботи; 2) сприятлива атмосфера довіри, врахування таких групових феноменів, як сумісність, спрацьованість, згуртованість; 3) значущість виконуваної роботи; 4) нові навички; 5) матеріальне та технічне забезпечення, обладнане робоче місце.

Висновки. Отже, провідною формою менеджменту в соціокультурній сфері, стратегічним інструментом її розвитку є проєктна діяльність, цілісна концепція якої ґрунтується на взаємодії економічних, культурних, соціально-психологічних, творчих і технологічних аспектів, а ефективність якої залежить від ефективного управління часом, матеріальними та людськими ресурсами, командою проєкту, впровадження інновацій та ефективного використання інвестицій. Означений вид діяльності є одним з найперспективніших складових професійної реалізації фахівців, де створюються умови для їх творчого саморозвитку та реалізації творчого потенціалу, формуються професійні компетенції, а саме, полікультурні, мовленнєві, інформаційні, політичні, соціально-психологічні тощо. Це є генеруючим інструментом конкурентоспроможності проєктного менеджменту у соціокультурній сфері як інтегральної, комплексної порівняльної характеристики конкурентних переваг, факторів управління та продуктивності використання ресурсів, відповідності господарюючого соціокультурного суб'єкта об'єктивним соціокультурним умовам, мірою привабливості для споживача соціокультурних послуг.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у застосуванні культурологічного і психологічного підходів до обґрунтування цілісної системи необхідних якостей, особливостей функціонування та реалізації проєктного менеджменту, складових і суб'єктивних чинників ефективності, що відіграють

суттєву роль у досягненні бажаного успіху його конкурентоспроможності, враховуючи динамічність вимог до кожного учасника ринкових відносин у соціокультурній сфері та продуктів її діяльності.

Перспективами подальших наукових розвідок у цьому напрямі можуть бути дослідження взаємозв'язку культурологічних і соціально-психологічних аспектів управління проектною діяльністю в соціокультурній сфері, а також аналіз стратегій і тактик менеджменту, що забезпечують його конкурентоспроможність.

Література

1. Андреев В. И. Конкурентология. Казань: ЦИТ, 2014. 468 с.
2. Бушуев С. Д., Бушуева Н. С., Бабаев И. А. Креативные технологии управления проектами и программами. Киев: Саммит-Книга, 2015. 768 с.
3. Деркач А. А. Формирование и развитие профессионального мастерства руководящих кадров. Москва: Мысль, 2013. 289 с.
4. Ємельянова О. В. Моделі та методи планування інноваційних проектів і програм з урахуванням альтернативних варіантів виконання робіт : автореф. дис. ... канд. техн. наук. Харків, 2009. 20 с.
5. Зазыкин В. Г. Менеджер: психологические секреты профессии. Москва: ЦИТТ, 2017. 412 с.
6. Костюченко О. В., Дыхнич Л. П. Проектная діяльність в індустрії моди: організаційні та психологічні аспекти. Київ: Ліра-К, 2017. 316 с.
7. Костюченко О. В., Дыхнич Л. П. Психология эффективности фахівця індустрії моди. Київ: Ліра-К, 2016. 464 с.
8. Кузьмін О. Є. Конкурентоспроможність підприємства. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2014. 280 с.
9. Латкін М. О. Методологічні основи створення системи управління ризиками проектів підприємства : дис. ... д-ра техн. наук. Харків, 2009. 412 с.
10. Мартинишин Я. М., Коваленко Є. Я. Сенси в культурі управління. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2017. № 4. С. 26–31
11. Минцберг Г. Создание эффективной организации. / пер. с англ. Санкт-Петербург.: Питер, 2011. 502 с.
12. Обґрунтування парадигми менеджмент-освіти у соціокультурній сфері. / за ред. Я. М. Мартинишина. Біла Церква: Вид. О. В. Пшонківський, 2017. 509 с.
13. Петрова І. В. Проектування у соціокультурній сфері. Київ: КНУКіМ, 2007. 372 с.
14. Портер М. Международная конкуренция. / пер. с англ. Москва: Международные отношения, 1993. 896 с.
15. Hamel G. The Future of Management. Boston: Harvard Business School Press, 2007. 255 с.

References

1. Andreev, V.I. (2014). Competitiveness. Kazan: TsIT [in Russian].
2. Bushuev, S.D., & Bushueva, N.S., & Babaev, I.A. (2015). Creative technologies of project and program management. Kiev: Sammit-Kniga [in Russian].
3. Derkach, A.A. (2013). Formation and development of professional skills of leading cadres. Moscow: Mysl [in Russian].
4. Yemelianova, O.V. (2009). Models and methods of planning of innovative projects and programs taking into account alternative variants of performance of works. Abstract of thesis candidates dissertation. Kharkiv [in Ukrainian].
5. Zazykin, V.G. (2017). Manager: psychological secrets of the profession. Moscow: TsITP [in Russian].
6. Kostiuhenko, O.V., & Dykhnych, L.P. (2017). Project activity in the fashion industry: organizational and psychological aspects. Kyiv: Lira-K [in Ukrainian].
7. Kostiuhenko, O.V., & Dykhnych, L.P. (2016). Psychology of the effectiveness of the specialist of the fashion industry. Kyiv: Lira-K [in Ukrainian].
8. Kuzmin, O.Ye. (2014). Competitiveness of the enterprise. Ivano-Frankivsk: IFNTUNH [in Ukrainian].
9. Latkin, M.O. (2009). Methodological bases of creation of risk management system of enterprise projects. Doctoral dissertation. Kharkiv [in Ukrainian].
10. Martynyshyn, Y.M., & Kovalenko Y.Y. (2017). Smilies in the culture of management. Bulletin of the National Academy of Cultural and Arts, 4, 26-31 [in Ukrainian].
11. Mintsberg, G. (2011). Creating an effective organization. (Trans. in Eng). St. Petersburg: Piter [in Russian].
12. Martynyshyn, Y.M. (Ed.). (2017). Justification of the paradigm of management education in the socio-cultural sphere. Bila Tserkva: Vyd. O.V. Pshonkivskiy [in Ukrainian].
13. Petrova, I.V. (2007). Designing in the socio-cultural sphere. Kyiv: KNUKіM [in Ukrainian].
14. Porter, M. (1993). International competition. (Trans. in Eng). Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia [in Russian].
15. Hamel, G. (2007). The Future of Management. Boston: Harvard Business School Press.

Стаття надійшла до редакції 06.11.2018 р.